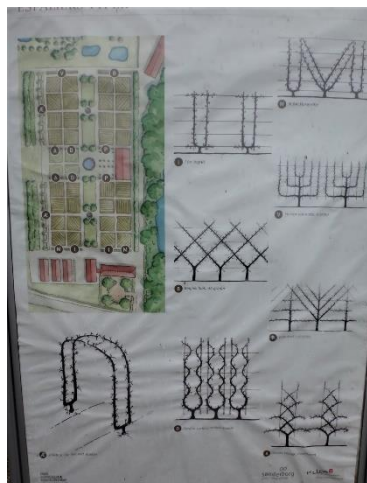

Den Kongelige Køkkenhave på Graasten og Herrnhutternes Christiansfeld

I blandet sommervejr mødtes 16 havehistorisk nysgerrige og forventningsfulde gæster i dronningens køkkenhave ved Graasten slot. En kyndig og engageret guide gjorde os klogere på havens historie. Den blev anlagt i 1960 på dronning Ingrid's initiativ og blev godt hjulpet af hendes talentfulde engagement. Efter hendes død begyndte haven at forfalde, indtil der i 2014 i samarbejde med Sønderborg kommune blev igangsat en udvikling af haven, som blev indviet sommeren 2020. Det var altså en ganske ung have, vi fik lejlighed til at opleve.

bede og bygning

espalierformer

æblespalier

Da dronning Margrethe ikke beboede slottet, fik vi også lejlighed til at gå en tur i slotsparken og nyde den store landskabeligt anlagte have med klippede plæner, bassinhaver. Vi så blandt andet det store Graastænæbletræ og dronning Ingrid's morbærtræ fra 1986, som var en gave for at markere, at hun havde været i Danmark i 50 år.

I Herrnhutternes by Christiansfeld (grundlagt 1773 og Unesco by 2015) fik vi fortællingen om byplanen og de religiøse tanker, der ligger bag hele udformningen. Byen skulle være et eksempel på det perfekte samfund, hvor symmetri, fællesskab og lighed var bærende idealer. Mange slags håndværk og gartneri prægede byen, som dog langsomt forfaldt. Der er stadig mange aktive håndværkere, blandt andet bages stadig honningkager og laves

ovne. Boligernes lange smalle haver, alle opdelt med prydhaver nærmest boligen, dernæst grønsager og længst nede frugthaven ofte med et lille lysthus, findes der desværre ikke mange af. Kolding kommune forsøger at lave et eksempel med en mønsterhave på fortidens havetraditioner.

